

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Návrhom nariadenia vlády Slovenskej republiky o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom pri práci (ďalej len „návrh nariadenia vlády“) sa do právneho poriadku Slovenskej republiky preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/431 z 9. marca 2022, ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci (Ú. v. EÚ L 88, 16.3.2022) (ďalej len „smernica (EÚ) 2022/431“).

V súčasnosti je ochrana zdravia pri práci s expozíciou karcinogénnym faktorom a mutagénnym faktorom upravená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z.“). Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z. neupravuje opatrenia týkajúce sa ochrany zdravia pri expozícii zamestnancov reprodukčne toxickým faktorom pri práci. Z toho dôvodu Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky pripravilo návrh nariadenia vlády, ktoré okrem karcinogénnych faktorov a mutagénnych faktorov upraví aj problematiku expozície reprodukčne toxickým faktorom pri práci.

Reprodukčne toxické faktory môžu byť príčinou nepriaznivých účinkov na pohlavné funkcie a plodnosť dospelých mužov a žien, na laktáciu žien, ako aj na vývoj potomstva; podobne ako karcinogénne faktory a mutagénne faktory patria medzi látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy z dôvodu, že môžu mať vážne a nezvratné účinky na zdravie zamestnancov.

V budúcnosti sa očakáva rozšírenie zoznamu reprodukčne toxických faktorov tak, ako pribudnú nezvratné vedecké dôkazy o ich účinkoch na zdravie. Klasifikácia chemickej látky ako látky poškodzujúcej reprodukciu sa robí na základe posúdenia celkovej závažnosti dôkazov. To znamená, že všetky dostupné informácie, ktoré súvisia s určovaním reprodukčnej toxicity, sa posudzujú spoločne z údajov ako sú epidemiologické štúdie ľudí, kazuistiky o účinkoch u ľudí a špecifické reprodukčné štúdie spolu so subchronickými, chronickými a špeciálnymi výsledkami štúdií na zvieratách, ktoré poskytujú relevantné informácie o toxicite na reprodukčné orgány a súvisiace endokrinné orgány.

Návrhom nariadenia vlády sa v súvislosti s expozíciou zamestnancov reprodukčne toxickým faktorom pri práci dopĺňajú povinnosti zamestnávateľov týkajúce sa doteraz len zamestnancov exponovaných pri práci karcinogénnym faktorom a mutagénnym faktorom. Ak je to technicky možné, zamestnávateľ je povinný zabezpečiť opatrenia, ktoré zahŕňajú nahradenie karcinogénnych faktorov, mutagénnych faktorov alebo reprodukčne toxických faktorov, látkami, zmesami alebo procesmi, ktoré nie sú nebezpečné alebo sú menej nebezpečné pre zdravie zamestnancov, ako aj využívanie uzavretého systému alebo iné opatrenia zamerané na zníženie úrovne expozície zamestnancov.

Zoznam reprodukčne toxických faktorov, pre ktoré je stanovený limit expozície a iné priamo súvisiace ustanovenia v súlade so smernicou (EÚ) 2022/431 obsahuje nasledovné chemické látky a zlúčeniny: bisfenol A, 1-metyl-2-pyrolidón, 2-Etoxyetanol, 2-Etoxyetyl-acetát, 2-Metoxyetanol, 2-Metoxyetylacetát, N,N-dimetylacetamid, N,N-dimetylformamid, nitrobenzén, olovo a jeho anorganické zlúčeniny, ortuť a bivalentné (dvojmocné) anorganické zlúčeniny, vrátane oxidu ortuťnatého a chloridu ortuťnatého, oxid

uhoľnatý. Všetky reprodukčne toxické látky a zlúčeniny uvedené v návrhu nariadenia vlády spolu s ich najvyššie prípustnými expozičnými limitmi v pracovnom ovzduší (ďalej len „NPEL“) sú v súčasnosti uvedené ako chemické faktory s toxickým účinkom v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z.“). NPEL uvedených reprodukčne toxických látok a zlúčenín, ktoré sú súčasťou nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. v súčasnosti, zostanú oproti súčasnému stavu bez zmeny, okrem NPEL pre ortuť a dvojmocné anorganické zlúčeniny, ktorý je v zmysle smernice (EÚ) 2022/431 prísnejší.

Do návrhu nariadenia vlády sa zo smernice EP a Rady (EÚ) 2022/431 transponujú revidované NPEL pre tri karcinogénne faktory, a to pre benzén a zlúčeniny niklu, ktoré sú karcinogénmi kategórie 1A (dokázané karcinogény pre ľudí) a pre akrylonitril, ktorý je karcinogénom kategórie 1B (pravdepodobný karcinogén). U uvedených karcinogénnych faktorov sa revidujú NPEL, ktoré na základe vedeckých poznatkov majú klesajúcu tendenciu (sú prísnejšie), čím je v súlade s európskym cieľom zabezpečená lepšia ochrana zdravia zamestnancov pri práci s karcinogénnymi faktormi; v súlade so smernicou (EÚ) 2022/431 sa pre ich NPEL zavádzajú prechodné obdobia. Tieto karcinogénne faktory spolu s ich NPEL sú v súčasnosti uvedené v prílohe č. 2 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi a nálezmi ústavného súdu, s inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie.

Predložený návrh nariadenia vlády nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, ani vplyv na služby verejnej správy pre občana. Predpokladá sa pozitívny aj negatívny vplyv na podnikateľské prostredie, pozitívne sociálne vplyvy a pozitívny vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.